

ขนาดและรูปแบบของตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับหนังสือแบบเรียน

ชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย

นายพจน์ จินวารกุล

002870

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

116590788

SIZES AND DESIGNS OF TYPEFACES

SUITABLE FOR ELEMENTARY EDUCATION TEXTBOOKS IN THAILAND

Mr.Pote Chinavarakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio - Visual Communication

Graduate School

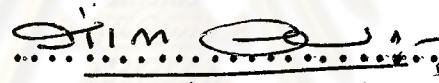
Chulalongkorn University

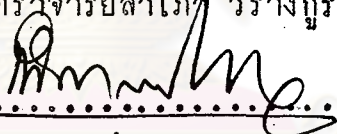
1977

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ขนาดและรูปแบบของตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับหนังสือแบบเรียน
 ชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย
 โดย นายพจน์ จินาวรรกุล
 แผนกวิชา โสตทัศนศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภร สุวรรณาศรัย

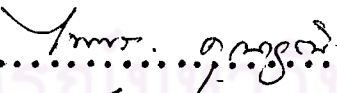
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร. วรากร)

 กรรมการ
 (ศาสตราจารย์กำธร สติรกุล)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภร สุวรรณาศรัย)

 กรรมการ
 (อาจารย์ไพพร คุณาวุฒิ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ขนาดและรูปแบบของตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับหนังสือแบบเรียน
ชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย

ชื่อนิสิต

นายพจน์ จินาวรรกุล

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภัทร สุวรรณาศรัย

แผนกวิชา

โสตทัศนศึกษา

ปีการศึกษา

๒๕๒๐

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับขนาดและรูปลักษณะต่าง ๆ ของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์หนังสือแบบเรียนในชั้นประถมศึกษาอยู่แล้วพวกหนึ่ง กับอีกพวกหนึ่งเป็นตัวอักษรที่เคยใช้พิมพ์เป็นหนังสือแบบเรียนแต่มีแนวโน้มว่าจะเลิกใช้ หรือเป็นตัวพิมพ์แบบใหม่ซึ่งคาดว่าจะมีการนำมาใช้พิมพ์หนังสือแบบเรียน เพื่อนำไปสู่การสรุปหาข้อยุติว่าตัวอักษรที่มีลักษณะใดบ้างที่นักเรียนในชั้นประถมศึกษาชอบทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งมีความเหมาะสมในการจัดพิมพ์และอื่น ๆ เช่น ความประหยัด ความรวดเร็วในการอ่าน เครื่องมือในการวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ พวกใหญ่ ๆ คือ แบบทดสอบทัศนคติและแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่าน โดยที่ผู้ทำการวิจัยสร้างขึ้นเองจากหนังสืออ่านประกอบบทเรียนที่มีได้ใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไปทำการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งคาดว่าจะเป็นตัวอยางของประชากรนักเรียนทั่วประเทศได้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยอย่างกว้าง ๆ มิได้ศึกษาเฉพาะเจาะจงหรือเปรียบเทียบในลักษณะที่จำกัด จากแบบทดสอบทัศนคติทำให้ได้ทราบว่า/นักเรียนในชั้นที่สูงกว่าจะมีความพึงพอใจในการเลือกตัวอักษรมากกว่านักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า) แมว่าการชอบตัวอักษรของนักเรียนจะไม่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็พอทราบได้ว่ามีความชอบตัวอักษรบางแบบบางขนาดที่นักเรียนชอบมากกว่าอีกแบบหนึ่ง ส่วนแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านเกือบทั้งหมดนักเรียนสามารถอ่านเข้าใจและมีสัมฤทธิ์ผลไม่แตกต่างกันโดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่า แมว่าการวิจัยครั้งนี้ยังไม่ชี้ชัดลงไปให้แน่นอนได้ว่าตัวอักษรลักษณะใด แบบใด ดีหรือไม่ดี แต่ก็สามารถทำให้ทราบได้ว่าตัวอักษรที่มีคุณสมบัติดีหลายประการ คือ ตัวพิมพ์แบบกลาง ส่วนตัวอักษรที่ไม่ค่อยเหมาะสม คือ ตัวพิมพ์

Thesis Title **Sizes and Designs of Typefaces Suitable for
Elementary Education Textbooks in Thailand.**
Name **Mr. Pote Chinavarakul .**
Thesis Advisor **Assistance Professor Suporn Suvanasaia.**
Academic Year **1977**

Abstract

The main purpose of this thesis is to study and research on various sizes and designs of three typeface. The first one is now using in printing of textbooks for primary education while the second and the third is now being considered to abolish and is expected to be use for printing in the near future respectively. The research will help clarify about what type of typefaces that the students like, whether these typefaces will help the students for their studying, and what type of typeface will be suitable for printing, economy, and fast reading.

The data-gathering instruments were attitude and reading comprehensive tests. The attitude test was written from the extensive books that the student have not read before. The population sample was gathered, in a broad survey, from the students from various parts of Thailand.

The results indicates that the student in the upper class prefer to choose the typefaces rather than the lower ones. Even-though there is not much significance in the typeface choice, it is discovered that the students prefer some types of typeface. For reading comprehensive test, it is discovered that almost students in both upper and lower classes understand in reading. It is also discovered that the Medium typeface is more suitable than a UNESCO-T1-BOLD typeface .

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต แผนก
วิชาโศกทัศน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและ
คำแนะนำเป็นอย่างดี จากศาสตราจารย์สาเกา วรวงศ์ หัวหน้าแผนกวิชาโศกทัศน์ศึกษา
ศาสตราจารย์กำธร สติรกุล ผู้อำนวยการกองการคาศของคุรุสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภร
สุวรรณาศรัย ไคกรุณาครวจวิทยานิพนธ์บางส่วนให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาพ วาคเขียน ได้
กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาในคานสถิติ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณบริษัท ห้างร้านและองค์การรัฐวิสาหกิจ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือใน
คานวิชาการและจัดทำเครื่องมือ ดังนี้

- กรมแผนที่ทหารบก
- องค์การคาศของคุรุสภา
- บริษัท สำนักพิมพ์ไทย วัฒนาพานิช จำกัด
- บริษัท พลสิน จำกัด (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ)
- บริษัท ไทยสามัคคี จำกัด (หนังสือพิมพ์ข่าวไทย)
- บริษัท ไอ.บี.เอ็ม. (ประเทศไทย) จำกัด
- บริษัท โอลิมเปียไทย จำกัด

ขอขอบคุณ คณะครู อาจารย์และนักเรียนทุกคนในสถานศึกษาที่ไคออกไปทำการ
ทดสอบนักเรียน รวมทั้งได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไคสำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี

พจน์ จินาวรรกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ฉ

กิตติกรรมประกาศ

ช

สารบัญ

ซ

รายการตารางประกอบ

ฅ

รายการรูปประกอบ

ฉ

รายการแผนผังประกอบ

ค

บทที่

๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
สมมติฐานของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
ความจำกัดของการวิจัย	๘
ข้อตกลงเบื้องต้น	๑๐
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
ความสำคัญของการวิจัย	๑๓
นิยามคำเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๑๔
การสำรวจการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กระทำมาแล้ว	๑๘
๒. การศึกษานูถฐาน	๒๘
ลำดับขั้นวิวัฒนาการตัวอักษร	๒๘
ลักษณะตัวอักษรโรมันที่ใช้ในการพิมพ์	๓๐
วิวัฒนาการของตัวอักษรไทย	๓๒

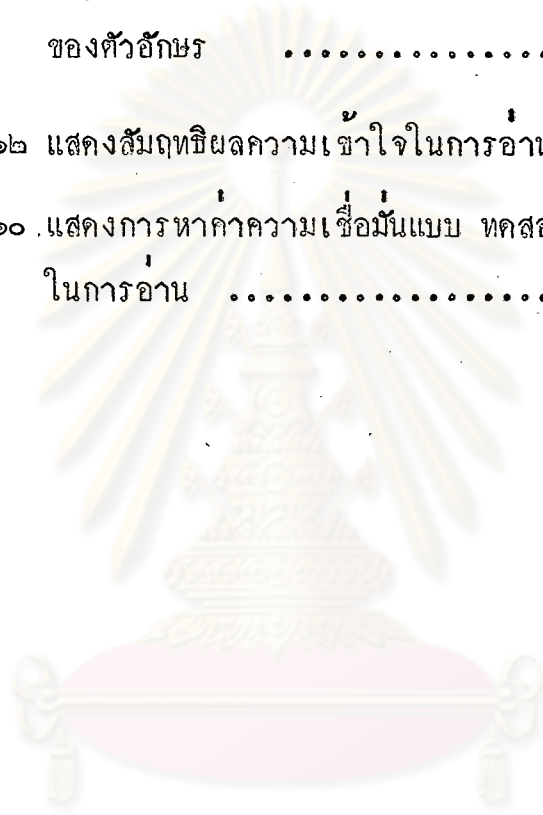
การใช้ตัวอักษรในประเทศไทย	๓๗
การจำแนกลักษณะตัวอักษรไทยที่ใช้ในการพิมพ์	๓๘
การจำแนกอักษรไทยตามลักษณะโครงสร้าง	๓๘
การจำแนกตัวอักษรไทยตามลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเรียงพิมพ์.	๔๒
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๔๗
ขั้นเตรียมงาน	๔๗
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๘
เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๕๐
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๑
การทดสอบ	๕๒
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	๕๓
๔. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย	๕๘
๕. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	๖๑
อภิปรายผลการวิจัย	๖๕
ขอเสนอแนะ	๖๖
บรรณานุกรม	๖๘
ภาคผนวก	
ก. สถิติและข้อมูล	๑
ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๗
ประวัติการศึกษา	๑๐๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

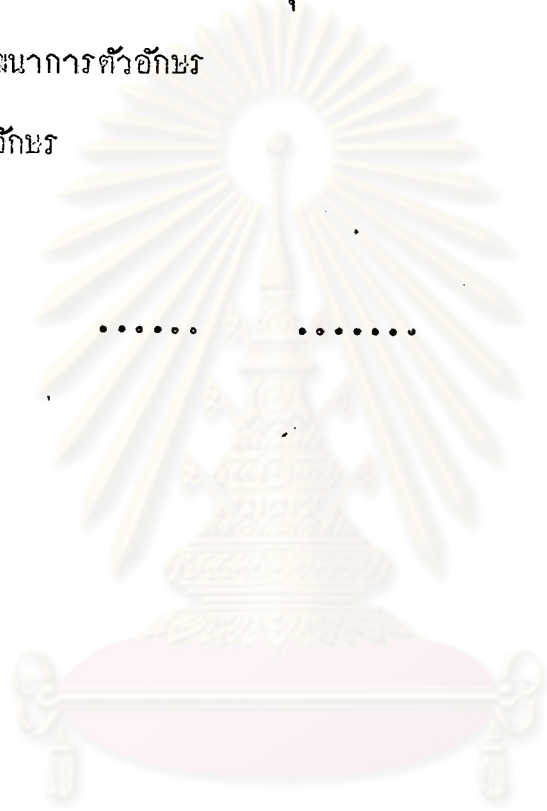
๑.๑ - ๑.๑๒	แสดงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อขนาดและรูปแบบ ของตัวอักษร	๑
๒.๑ - ๒.๑๒	แสดงสัมฤทธิผลความเข้าใจในการอ่านตัวอักษรแบบต่าง ๆ	๑๔
๓.๑ - ๓.๑๐	แสดงการหาค่าความเชื่อมั่นแบบ ทดสอบความเข้าใจ ในการอ่าน	๓๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการรูปภาพประกอบ

รูปที่	หน้า
๑. แสดงลักษณะตัวอักษร โรมันที่ใช้ในปัจจุบัน	๓๐
๒. แสดงลำดับวิวัฒนาการตัวอักษร	๓๑
๓. แสดงขนาดตัวอักษร	๓๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนผังประกอบ

แผนผังที่

หน้า

๑.	แสดงการจำแนกรูปลักษณะตัวอักษรโรมัน	๓๔
๒.	แสดงการใช้ตัวอักษรของชาติต่าง ๆ	๓๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย